

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 433/2016-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. júna 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátkou JUDr. Olgou Szabó, Jána Fučíka 213, Patince, pre namietané porušenie čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami Obvodného pozemkového úradu Rožňava č. k. 2009/00051Sax z 28. mája 2009 a č. k. 2011/00012-4 z 15. marca 2011, rozsudkami Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1 Sp 54/2009 z 26. februára 2010 a sp. zn. 5 Sp 9/2011 z 25. marca 2014 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Sžr 84/2014 z 28. januára 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. apríla 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie

čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutiami Obvodného pozemkového úradu Rožňava (ďalej len „obvodný úrad“) č. k. 2009/00051Sax z 28. mája 2009 a č. k. 2011/00012-4 z 15. marca 2011, rozsudkami Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Sp 54/2009 z 26. februára 2010 a sp. zn. 5 Sp 9/2011 z 25. marca 2014 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Sžr 84/2014 z 28. januára 2016 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je pred všeobecnými súdmi účastníkom konania na strane navrhovateľa v spore o navrátenie vlastníctva k pozemkom. Rozhodnutím obvodného úradu č. k. 2009/00051Sax z 28. mája 2009 bolo rozhodnuté, že sťažovateľ nespĺňa zákonné podmienky pre navrátenie vlastníctva k pozemkom a vlastníctvo mu nie je možné navrátiť. Proti tomuto rozhodnutiu využil sťažovateľ možnosť podania opravného prostriedku. Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 Sp 54/2009 z 26. februára 2010 bolo rozhodnutie obvodného úradu potvrdené. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ odvolanie. Najvyšší súd predmetný rozsudok krajského súdu rozsudkom sp. zn. 3 Sžo 139/2010 zo 14. decembra 2010 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Na základe uvedeného krajský súd zrušil rozhodnutie obvodného úradu č. k. 2009/00051Sax z 28. mája 2009.

Vec sa teda vrátila späť pred obvodný úrad, ktorý nanovo rozhodnutím č. k. 2011/00012-4 z 15. marca 2011 vo veci rozhodol tak, že sťažovateľ zákonné podmienky pre navrátenie vlastníctva k pozemkom spĺňa, avšak vlastníctvo mu navrátiť nemožno, pričom z toho dôvodu priznal sťažovateľovi právo na náhradu za nárokované pozemky. Proti rozhodnutiu obvodného úradu sťažovateľ inicioval na krajskom súde konanie o preskúmanie rozhodnutia. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Sp 9/2011 z 25. marca 2014 rozhodnutie obvodného úradu potvrdil. Proti rozsudku krajského súdu sa sťažovateľ odvolal. Následne najvyšší súd predmetné rozhodnutie krajského súdu potvrdil.

Potvrdzujúci rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžr 84/2014 z 28. januára 2016 napáda sťažovateľ podanou sťažnosťou.

V ďalšom kontexte sťažovateľ podrobne chronologicky rozvádza skutkový stav veci a pri parciálnych častiach chronológie sa pristavuje a vytýka vo veci konajúcemu správne orgánu či súdu pochybenia v skutkovom či právnom posúdení veci.

Jadro problému podľa názoru sťažovateľa spočíva v tom, že „[n]a daný skutkový a právny stav je potrebné aplikovať režim vl. nar. č. 15/1959 Zb. o opatreniach týkajúcich sa niektorých vecí užívaných organizáciami socialistického sektora a vyhl. č. 88/1959 Ú.v., tak ako to vyplýva z obsahu celého spisu a samotného rozhodnutia.

Na daný prípad sa teda nemôže aplikovať vtedy platný a účinný zákon č. 87/1958 Zb. o stavebnom poriadku - najmä jeho ustanovenie § 18 a nasl. upravujúcich vyvlastnenie a samotné vyvlastňovacie konanie. V konečnom dôsledku vyvlastnenie podľa ust. § 18 ods. 2 cit. zákona bolo možné len vtedy, ak účel nemožno dosiahnuť inak a ak nemožno získať nehnuteľnosti alebo práva k nim dohodou, čo v danom prípade nebolo splnené.

Podľa vl. nar. č. 15/1959 Zb. o opatreniach týkajúcich sa niektorých vecí užívaných organizáciami socialistického sektora - § 2 ods. 1 toto nariadenie sa vzťahuje na veci, ktoré sú vo vlastníctve fyzických osôb alebo súkromných právnických osôb, ak ich celkom, alebo prevažne užívajú organizácie socialistického sektora na plnenie svojich úloh, a to na základe nájomného alebo iného právneho pomeru vzniknutého pred účinnosťou tohto nariadenia. Podľa ust. § 4 ods. 3 cit. predpisu ak nedôjde ku kúpe, rozhodne na žiadosť nájomcu o prechode najatej veci do socialistického vlastníctva a o náhrade kompetentný orgán.

Nebola splnená zákonná podmienka nájomného alebo iného právneho pomeru!“.

Na základe uvedeného sťažovateľ v petite žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že rozhodnutiami obvodného úradu č. k. 2009/00051Sax z 28. mája 2009 a č. k. 2011/00012-4 z 15. marca 2011, rozsudkami krajského súdu sp. zn. 1 Sp 54/2009 z 26. februára 2010 a sp. zn. 5 Sp 9/2011 z 25. marca 2014 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžr 84/2014 z 28. januára 2016 boli porušené jeho základné práva podľa

čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, práva podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny, právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, aby „*menil Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 7Sžr/84/2014 zo dňa 28. 1. 2016 tak, že rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. 5Sp/9/2011-38 zo dňa 25.3.2014 zruší a vec vráti na ďalšie konanie*“ a aby sťažovateľovi priznal primerané finančné zadostučinenie vo výške 10 000 € a náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Predmetom sťažnosti je namietané tvrdenie sťažovateľa, že rozhodnutia správneho orgánu, resp. všeobecných súdov *„spočívajú na nesprávnom právnom posúdení a na nedostatočnom zistení skutkového stavu veci, preto sú nespravodlivé a účelové“*, čím malo dôjsť k porušeniu v sťažnosti označených práv.

1. K napadnutým rozhodnutiam obvodného úradu č. k. 2009/00051Sax z 28. mája 2009 a č. k. 2011/00012-4 z 15. marca 2011 a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 Sp 54/2009 z 26. februára 2010 a sp. zn. 5 Sp 9/2011 z 25. marca 2014

Ústavný súd vo vzťahu k napadnutým rozhodnutiam poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého

zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Ako zo spisu a aj zo samotnej sťažnosti vyplýva, rozhodnutie obvodného úradu č. k. 2009/00051Sax z 28. mája 2009 a rozsudok krajského súdu sp. zn. 1 Sp 54/2009 z 26. februára 2010 boli v priebehu konania najvyšším súdom zrušené (rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžo 139/2010 zo 14. decembra 2010). V sťažovateľovej veci teda existoval opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ aj využil a bolo o ňom v konaní riadne rozhodnuté. V okolnostiach prípadu ústavný súd posúdil ako podstatný aj fakt, že sťažovateľ mal možnosť prezentovať svoje názory na posúdenie veci v ďalšom konaní. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Rozhodnutie obvodného úradu č. k. 2011/00012-4 z 15. marca 2011 a rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Sp 9/2011 z 25. marca 2014 posúdil ústavný súd vzhľadom na už prezentovaný princíp subsidiarity obdobne, pretože proti predmetným rozhodnutiam bol prípustný opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ využil a o ktorom rozhodol najvyšší súd ako súd odvolací rozsudkom sp. zn. 7 Sžr 84/2014 z 28. januára 2016. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť takisto pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžr 84/2014 z 28. januára 2016

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Vzhľadom na napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že sťažovateľova vec bola v napadnutom konaní podrobená vecnému prieskumu, pričom najvyšší súd v rozhodnutí krajského súdu pochybenie nezistil. Pri namietanej nesprávnej aplikácii podľa názoru sťažovateľa nerelevantnej právnej úpravy vzťahujúcej sa na predmet konania nedal sťažovateľovi za pravdu a postup krajského súdu vyhodnotil v zmysle § 219 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov ako správny a v súlade so zákonom. Krajský súd považoval v napadnutom rozhodnutí za preukázanú existenciu prekážky, pre ktorú nebolo možné pozemok sťažovateľovi navrátiť (pozemok bol po prechode do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby zastavaný a stavba bráni poľnohospodárskemu využitiu pozemku). Navyše, podľa názoru krajského súdu v danom prípade bol naplnený dôvod na nevydanie nehnuteľnosti aj podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach

na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov. Krajský súd v predmetnom rozhodnutí poukázal aj na to, že v posudzovanom prípade je potrebné vychádzať zo skutkového stavu, aký bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia a aký bol k 1. januáru 2004, ale absentuje uňho právomoc posudzovať zákonnosť iných právnych aktov alebo postupov, ktoré im predchádzali. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí na zdôraznenie správnosti skutkového a právneho záveru krajského súdu uviedol aj ďalšie dôvody. V rámci prieskumu sa najvyšší súd zaoberal aj vyhodnotením správnej úvahy pri vydaní napadnutých rozhodnutí a podkladmi tvoriacimi základ pre rozhodnutie prvostupňového a odvolacieho súdu, ako aj na vec sa vzťahujúcou judikatúrou ústavného súdu.

Keďže sťažovateľ podanou sťažnosťou opätovne požaduje prieskum právnych záverov a posúdenia skutkovej otázky pred ústavným súdom a keďže súčasne ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti a vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inšinciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a pri predbežnom prerokovaní veci nič nesignalizovalo ústavnú nekonformitu napadnutého rozhodnutia, pretože na ťažiskové argumenty sťažovateľa bola v konaní daná z ústavného hľadiska postačujúca odpoveď, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 ústavy napadnutými rozhodnutiami

Pokiaľ sťažovateľ namieta špeciálne porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s vytýkaným neprerokovaním veci bez zbytočných prietáhov (resp. v primeranej lehote), ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už označený všeobecný súd meritórne rozhodol pred podaním sťažnosti podľa

čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu práva nečinnosťou tohto orgánu nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05).

Keďže všetky z napadnutých rozhodnutí, proti ktorým sťažnosť smeruje, v čase jej podania už nadobudli právoplatnosť, pristúpil ústavný súd k odmietnutiu tejto časti sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku už pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti by bolo vyhovené (zrušenie napadnutých rozhodnutí, vrátenie veci na ďalšie konanie, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania).

Nad rámec veci ústavný súd poukazuje aj na zmätočnosť petitu podanej sťažnosti, ktorým sťažovateľ žiada o vyslovenie takého nálezu, v ktorom by ústavný súd zasiahol do rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu v tom smere, že by prikázal najvyššiemu súdu rozhodnúť tak, že rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Sp 9/2011 z 25. marca 2014 zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie. Uvedené je podľa názoru ústavného súdu len dôsledkom nezohľadnenia čl. 124 ústavy a naň nadväzujúcej konštantnej judikatúry, podľa ktorej ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, čo v konečnom dôsledku bolo pri posúdení sťažnosti zohľadnené (v bode 2 II. časti odôvodnenia). Vzhľadom na citlivo

posudzovanú otázku reštitučného sporu ústavný súd aj napriek vytknutému nedostatku, ktorý by za iných okolností mohol sám osebe založiť dôvod odmietnutia sťažnosti, pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti v sťažnosti uvedených tvrdení.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júna 2016